

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus SEPTEMBER 2017

Soojad tervitused Haagast!

Armsad sõpruskoguduse liikmed, loodetavasti on teil läinud hästi. Soomes on suvi olnud võrdlemisi jahe, kuid samas on aasta olnud sündmustest tulvil - Soome tähistab tänava oma riigi loomise 100. aastapäeva ja nii nagu teie Haapsalus, tähistame meiegi Haagas reformatsiooni 500. aastapäeva. Mais istutasime kirikuaias oleva kellatorni kõrvale reformatsiooniõunapuu ja Soome juubeliaasta auks sai iga taevaminemispüha jumalateenistusel osalenu sini-valge võõrasema taime. Kevadel toimus mitmeid koraali- ja muusikaõhtuid ning loenguid. Jätkame nendega ka sügisel.

Meie juubeliaasta tipnes Huopalahti emakoguduse 100. aastapäeva tähistamisega, mil meenutasime 100 aasta möödumist ajast, mil Helsingi lääneservas tegutsev kogudus iseseisvus. Kogudus oli toona väga suure liikmeskonnaga, kuid puudus oma kirik. Jumalateenistusi peeti Huopalahti puidust seltsimajas. See on ka meie tänane kirik. Koguduse aastapäeva tähistamisele olid kutsutud kõik Lääne-Helsingi kogudused ning jumalateenistusel osales ka Helsingi piiskop Irja Askola. Osalejaid oli ligikaudu 500, mis on väikse kiriku kohta palju. Peale röömsat jumalateenistust jätkus pidupäev päikselises kirikuaias. Need teist, kes on varem Huopalahtis käinud, võivad piltidelt märgata, et kiriku interjööri on remonditud ning pidulikul jumalateenistusel osalenud nägid vastselt remonditud kiriku siseilmet esmakordselt. Altaril on nüüd tänaseks enam mitte kasutusel oleva Hakavuori kiriku krutsifiks. Ka kiriku tekstiilid ja armulauariistad on pärit Hakavuori kirikust. Nende esemete kasutuselevõtt Huopalahti kirikus oli endistele Hakavuori kirikus käijatele väga tähenduslik ja südantsoojendav.

Koguduste piirid muutuvad, samuti ka maailm meie ümber, kuid Jumal on sama eile, täna ja igavesti. Jumalal on oma visioon ka Haapsalu ja Haaga koguduse tulevikku silmas pidades. Selles suunas liigume üheskoos.

Armulise Jumala õnnistust Haapsalu koguduse liikmete sügisesse!

Haaga koguduse rahvas ja õpetaja Marja Heltelä

Eesti keelde tõlkinud Kristel Engman

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA SEPTEMBRIS.

R, 1. september kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

P, 3. september kl 11 - 13. pühapäev pärast nelipüha, jumalateenistus ilma armulauata. Teema: Jeesus . meie aitaja. Teenivad jutlustaja Kristo Hüdsi ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

R, 8. september kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

P, 10. september kl 11 - 14. pühapäev pärast nelipüha, jumalateenistus armulauaga. Teema: Meie ligimene. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

R, 15. september kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

P, 17. september kl 11 - 15. pühapäev pärast nelipüha, jumalateenistus armulauaga.

Lastekiriku õppeaasta algus. Teema: Tänuikkus. Teenivad õpetaja Kari Tynkkynen ja Teno Ilves (Toomkirik).

T, 19. september kl 18.30 – toomkoori hooaja avamine (Jaanisaal)

R, 22. september kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

P, 24. september kl 11 - 16. pühapäev pärast nelipüha, jumalateenistus armulauaga. Teema: Jumala hoolitsus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa (Toomkirik). Kl 18 jumalateenistus De la Gardie hooldekodus.

T, 26. september kl 18.30 – toomkoori lauluharjutus (Jaanisaal)

R, 29. september kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 30. september kl 16 Kirikukontsert. Esineb Gospelkoor Hankost (Jaani kirik).

TÄHTIS INFO!

Head III Koraalimaratoni korraldajad, muusikud ja lauljad, toetajad ja sponsorid ning kõik osalejad nii kohapeal kui veebi vahendusel!

Täna teid kõiki teie panuse eest. Suur ühine ettevõtmise õnnestus Jumala abil paremini kui oskasime loota ja oodata.

Ühine laul liitis meid ühiseks pereks üle maade ja mandrite!

Korraldustoimkonna nimel

Tiit Salumäe

Piiskop

- ❖ **Koguduse laulukoorid alustavad uut hooaega septembris. Kui Sa oled huvitatud kirikukooris laulmisest, siis palun võta ühendust Lia Salumäe (tel 53039835) või Sirje Kaasikuga (tel 56453472). Ootame uusi lauljaid!**
- ❖ **Lastekirik alustab hooaega 17. septembril – kõik lapsed on teretulnud, nii need, kes juba varem osalesid kui ka uued liitujad. Täpsem info Sirje Jätsa (tel 5237015).**
- ❖ **Septembris jätkab tegevust diakoonia annetusmüük E, K ja R 10-13.**
- ❖ **Teetunni esimene kogunemine on reedel 6. oktoobril.**
- ❖ **Tegevust jätkab „Piibel köögis.“ Täpsem info koguduse kantseleist 53039835.**
- ❖ **Juhatus palub tasuda koguduse liikmemaks esimesel võimalusel. Soovitame teha liikmemaksu igakuiseks tasumiseks oma pangas püsikorraldus.**

MÄRKMEID MUUSIKASÜNDMUSTEST.

Seekordne koraalimaraton algas Jaani kirikus. Mulle meeldis, et kirik oli väike ja laulsime koos kaaslastega armsaid jõululaule. Enamus laule oli tuttavad, aga oli ka avastamisrõõmu. Igal laulutekstil oma sõnum, igal viisil oma virvendus. Emotsioon oli mõnus!

Ivi Küla tsitrimäng lõi intiimse õhkkonna, Anna-Maria Õun oma flöödiga pani laulud särama. Noored lauljad Merili Kisant ja Eva-Maria Alasi laulsid jõulud südamesse. Kuna inimestel oli puhkepäev, siis oli palju koorilauljad koraale laulmas ja seetõttu ka laul võimsalt helisemas. 3 tundi läks kui lennates.

*

20.augustil toimus Eesti Segakooride Liidu suurvormide kontsert „Loojangu muusika“, kus kanti ette G.Fauré Reekviem ja W.A.Mozarti Vesperae solennes de Confessore K.339.

Mõlema suurvormi jaoks oli moodustatud oma koor, mis koosnes üle-eesti tegutsevate kooride lauljatest ja dirigentidest. Tõnu Kaljuste ja Erki Pehki juhatusel õpiti suurvormid selgeks 3.päevaga. Sellele eelnes muidugi ka kodune töö.

W. A. Mozarti Vesperae solennes de Confessore K.339 on vaimulik teos, mille Mozart kirjutas 1780. aastal kasutamiseks Salzburgi katedraalis. Teos on väga tehniline ja nõuab head koori ja tublit orkestrit. Oma panuse teose õnnestumisele andsid solistid Arete Teemets, Evelin Ester, Valter Soosalu ja Tamar Nugis.

Tänu T.Kaljuste täpsele dirigentitööle saime osa Mozarti suurepärasest teosest.

G.Fauré Reekviem oli hoopis teist masti muusika. See on kirjutatud 1888.aastal Pariisis ja oma õrna meeoleolu tõttu on seda nimetatud ka surma häällilauluks.

Selle teose esitusel kõlas orkester võimsamalt. Helilooja on kirjutanud muusika täpselt sõnade tähenduse järgi. Väga kaunis ja hingestatud oli soprani soolo Pie Jesu. . See oli lihtsalt imeline!

Erki Pehk dirigendina oli nõudlik. Koor ja orkester kõlasid värvikalt ja nautisid koos musitseerimist – nad olid muusika sees.

G.Fauré Reekviemi muusika on kõige ilusam matuse muusika!

*

26.augustil osalesid naiskoor Kaasike ja Haapsalu toomkoori lauljad Lasse Heikkilä „Soome missa“ esitusel Helsingis. Lehari Kausteli idee teha naabritele kingitus sai teoks. Võimsat etendust Senati väljakul esitasid 100 koori, 100 keelpillimängijat, 100 käsikella, solistid, kanneldajad, tantsijad Eestist, Soomest ja Rootsist. Soome missa oli läbilõige soome ajaloost.

Teos oli väga lihtne, emotsionaalne, kõigile hästi mõistetav ja kaasalauldav. Eesti koorimuusika pürib tehniliste raskuste poole, see aga oli lihtne ja armas.

Oleme väga tänulikud Lehari Kaustelile meid projekti kaasahaaramast. See oli võimas elamus!

Sirje Kaasik

KORAAALIMARATON 20. – 21. AUGUST.

Reformatsiooni 500. aastapäeva tähistamiseks ette võetud maratonil lauldi läbi kõik 484 laulu- ja palveraamatu laulu. Lauljaid oli 300 ringis, igast praostkonnast üle Eesti. Igaüks sai mälestuseks maratoni puhuks trükitud passi, millesse Jane Madi ja Heli Kaljulaid kirjutasid osavõtja nime. Kui palju on olnud kuulajaid, ei osanud piiskop Tiit Salumäe öelda, sest pereraadio pildiraadio vahendusel oli kuulajaid üle maailma. Toomkirikus jagus kuulajaid ka öösel, linnuse peavärv oli küll kinni, aga jalgvärv oli maratonlaulmise puhul lahti. Õieti ei saagi kuulajaid ja lauljaid eraldada, sest kes kirikusse tuli, sai lauluraamatu ja võis teistega koos kaasa laulda. Maratoni külastas ka

õigeuskiriku metropoliit Stefanus koos ühe piiskopiga Rumeeniast.

Laulud olid praostkondade vahel ära jagatud, igal praostkonnal oli aega kolm tundi. Pühapäeva hommikul kell 8 alustas Jaani kirikus Lääne praostkond. Öhtul kell 20 toimus protsessioon lauluga Jaani kirikust toomkirikusse. Laulmine jätkus toomkirikus läbi öö järgmise õhtuni. Kõige raskemad olid hilisõhtu, öötunnid ja varahommik. Sellel ajal laulsid ja mängisid Valga praostkonna lapsed, muusikud ja vaimulikud. Jätkasid perekond Salumäe ja Eerik Jõks ning Võru praostkonna esindajad.

Esmaspäeva hommikul võttis järje üle Viru praostkond: viis meest koos helilooja ja organisti Mart Siimeri ning praosti Tauno Toompuuga. „Laulsid matuselaule, aga nii ilusasti, et anna või plaat välja,” kiitis Lydia Kalda. „Siimeri vahemängud olid nagu orelikontsert, ta pani terve oreli elama.”

Lydia Kalda sõnul ei vaadanud täielikult mängule pühendunud Siimer kordagi kella, aga lõpetas minutipealt õigel ajal.

Keskpäeva kolm tundi olid Tallinna praostkonna sisustada.

Kella 12 paiku tuli toomkiriku käärkambrisse Tallinna praostkonna esindaja, Nõmme Rahu koguduse organist Imbi Laas ja hõikas reipalt: „Tund on läinud, rahvas laulab, pill peab vastu!” Laas tunnistas, et on oreli pärast väheke mures. Nemad on 10. praostkond, lauldud-mängitud on juba üksjagu ja üsna tormiliselt.

Tallinna praostkonna esinduse moodustavad Rahu, Peeteli, Jaani ja Kaarli koguduse lauljad. Organiste on kaasas kolm: Eve Padar, Urve Aun ja Imbi Laas. Haapsallu tuldi oma bussiga, 30 kohaga buss oli Laasi sõnul „servani rahvast täis”.

„Meie oleme laulev kogudus,” ütles Laas. „Koraal on meie ühine laul Jumala kiituseks. Me vaatame altari poole ja laulame ühes suunas.” Enamasti lauldigi nii, nagu tavaliselt jumalateenistusel, kirikupingist, näoga altari poole. Praostkonna esinduse lauljad esiridades, muud huvilised hajusalt tagapool.

Tallinna kogudusel tuli laulda ära 47 koraali. Et see kolme tunni sisse mahuks, tuli laulud läbi laulda või mängida. Kui on vaja aega venitada, saab seda teha vahe- või eelmängu abil, selgitas Laas. Ka ei saa ühelt teemalt järsult teisele üle minna. Selleks tuli organistil leida sobiv muusika, et laulja saaks hinge tõmmata, vaimu puhata ja uute mõtetega järele tulla.

„Laulda laulmise pärast ei ole mõtet, tahame, et laulja jõuab laulu mõttele mõelda.

Tallinlased osalesid ka Haapsalu eelmisel koraalimaratonil kuus aastat tagasi. Siis oli neil rohkem välist efekti, olid ansamblid ja solistid. „Seekord keskendusime peamisele, see on koguduse ühislaul,” võrdles Laasi ja tegi jutule kiire lõpu. „Nüüd ma pean vist mängima minema.”

Eerik Jõks ütles, et on mõne tunni siiski maganud, aga tahab võimalikult palju osaleda, nii et pidevast kaasaulmisest on hää l juba pisut kähe. Maratonil osalemise kohta ütles ta, et osaleb mitte kui peapiiskopi assistent vaid kui kirikulaulu armastaja.

„Olen siin näinud erakordselt pühendunud organiste,” vahendas Jõks oma muljeid. „Teame, kui nigelad on organistide palgad ja kui viletsad töötingimused, aga sellest hoolimata - milliseid talente on meie hulgas! See on erakordne, kuidas nad on oma talendi läikima löönud.”

Jõksi vaimustas Hiiumaa organisti Kristiina Harjaku stiilne mäng. Ta mängis harmooniumil ja võlus sellest välja suure elamuse. „Siis tuleb Tartu Pauluse kogudusest Anna Humal ja mängib täiesti teistmoodi. Kuulsin hommikul, kuidas Mart Siimer puistas pihuga noote. Ta mitte ei saada koraali, vaid elab muusikat ja teksti silmnähtavalt läbi. Või Merike Saaremets, keda öösel kuulsin,” loetles Jõks. Ta lisas, et kehva orelimängu pole ta Haapsalus kuulnudki.

„Stiilirikkus, kuidas Eestis koraali lauldakse, on hämmastav,” lisas teise tahu Jõks. Esimene erinevus on tempo. Mida aeglasemalt laulda, seda raskem on sõnu mõista ja lugu kaob ära. Aga ka kõige aeglasem tempo on kiire selle kõrval, kuidas lauldi vanasti Eestis, lisas Jõks. Ent lauldagi kiiresti või aeglaselt, kooslaulmise rõõm jääb ikkagi alles. Jõks pakkus välja, et koraalimaratoni võiks pühendada laulu-ja palveraamatu tegijaile, see on olnud erakordselt suur töö.

Tiit Salumäe, kes on samuti vaid mõnikümme minutit tukastanud, ütles, et eeltöö on olnud põhjalik, seepärast on maraton läinud nii nagu kavandatud. Ettevalmistus algas juba aasta tagasi. Tegemist on reformaatiooniaasta ühe peasündmusega. Igas katedraalilinnas üks suursündmus. Tallinnas on 31. oktoobril juubeliaasta lõpetamine, Tartus oli kirikukongress, Haapsalus koraalimaraton.

Lia Salumäe tunnistas eile lõuna ajal, et on 1,5 tundi tukastanud ja tunneb ennast jälle hästi. Ta on laulmise kõrvalt hoolitsenud, et lauljail oleks kohv ja kohvikõrvane võtta. Kaugemalt tulijaile on soe supp.

Tagasiside on olnud positiivne, ütles Lia Salumäe. „Kes varem käinud, teavad, millega on tegu, neile meeldib ja nad ootavad juba järgmist korda,“ sõnas ta.

Eestis lauldi kogu laulu- ja palveraamat otstast otsani läbi kolmandat korda. Esimest korda oli Haapsalus koraalimaraton kuue aasta eest, siis kestis see kolm päeva ja lauldi kl 10-22 koos vahelugemiste ja palvustega.

Lehte Ilves ja Lia Salumäe

KOGUDUSE LASTELAAGER: „PIMEDUSEST VALGUSESSE.“

Laager algas reede õhtul 25.augustil, laagri teemaks oli keskaegne kool ja reformatsiooni teema. Avapalvuse pidas koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäe, seejärel sõid lapsed õhtusöögiks maitstvat püreesuppi. Peale sööki kogunesime Jaani kirikusse ja Jaanus Kõuts tutvustas lastele elu keskaegses koolis. Lapsed said proovida kuidas oli põlvitada hernekotil ja kuidas ning mis keeltes keskajal toimus õppetöö. Siis jagunesime rühmadesse ja proovisime õppida nii nagu keskajal. Õpetaja ütles ette ja lapsed kordasid järgi. Suuremad õppisid apostlikku usutunnistust ja väiksemad Meie Isa palvet.

Edasi tuli suurtel küünalde meisterdamine kunstikoolis ja väikesed meisterdasid küünla aluseid.

Õhtu lõppes suuremate laste poolt läbi viidud palvuse ja toomkirikuga seotud legendide kuulamisega.

Laupäev algas hommikuvõimlemisega ja seejärel jagunesid lapsed jälle töötubadesse ja said teada kes oli Martin Luther ja mida ta tegi.

Järgmiseks tutvusid lapsed trükikunstiga (samuti kahes erinevas rühmas), kirjutati hanesulega, trükimasinaga ja ka nutiseadmega.

Seejärel saime lõunasöögiks läätserooga ja pannkooke.

Peale lõunat said lapsed tutvuda toomkiriku arhitektuuriga, akustikaga, õppisid laulu ja uurisid mis on kiriku võlvide peal.

Peale seda oli lastel vaba aeg ja seejärel mindi aardejahile lossihoovi. Kuues erinevas punktis tuli

vastata küsimustele, seejärel saadi täht. Lõpuks said lapsed tähtedest kokku koa kust aaret leida. Aardekiristus olid maitsvad kommid ja šokolaad.

Peale aardejahti küpsetasime lõkkel vanade vahvliraudadega vahvleid.

Õhtu lõppes öökinoga. Suuremad said vaadata filmi Martin Lutherist ja väiksemad vaatasid multifilmi.

Pühapäev algas asjade pakkimisega ja hommikusöögiks söime „Vaeseid rüütleid“ (praesai), lapsed arvasid, et meie rüütliid olid päris rikkad, sest meie praesaiad olid kaetud kohupiima ja šokolaadiga.

Pärast seda said kõik lapsed öelda mis neile kõige rohkem meeldis laagris, seejärel suundus meie rõõmus laagripere õhupallidega rongkäigus toomkirikusse.

Lapsed laulsid laulu mida olime laagris õppinud ja kirikulised said lühikese ülevaate meie laagrist.

Laager lõppes ühise jäätisesõomisega.

Siin ka mõnede laste arvamused:

Marie – laager meeldis väga, tore, et sai sõpradega koos olla ja arutleda ka selle üle mida veel noortetoas saaks teha. Toit oli väga huvitav, ainult magada oleks tahtnud hommikul kauem.

Marlene – laager oli huvitav. Sain õppida ka midagi uut: usutunnistus ja õppisime ka küünlaid kaunistama. Magada oleks tahtnud hommikuti kauem.

Markus ja Rebekka – meeldis kõige rohkem küünlaid kaunistada. Laager võiks olla eraldi suurtel ja väikestel, väiksemad olid väga lärmakad. Äratus võiks olla kell 10.00

Laura – meeldis kogu laager, oleks võinud olla palju pikem, lõppes liiga ruttu. Söögid olid maitsvad, aga harjumatud. Olen väga rahul.

Sirje Jätsa

PRAOST OLLI LAINE RAAMATU „SUOMALAISED HAAPSALUSSA“ ESITLUS.

Praost Olli Laine on üks soome pastoritest, kelle hing on leidnud Eestis alalise külastuse- ja elupaiga. Kõik soome pastorid ei ole veel kirjutanud raamatut Eestist, aga sajad sõpruskoguduste külalised, kiriku töötajad, noortejuhid, diakonid koguduste juhatuste liikmed ja pastorid on Olli Laine kombel innustunud Eesti suhetest. Külma sõja järgse muutuse erinevad nüansid saavad tema raamatus peatähelepanu. Olli Laine täpne silm on valinud kuusteist erinevaid elualasid esindavat inimest ja nende seisukohad on raamatu selgroog.

Olli Laine taotlus on avastada väikseidki nüansse ja nende kaudu avab ta suure kirjelduse Haapsalust ja Eestist. Vaadeldes argipäeva sündmusi üksikasjades avab kirjanik avara horisondi.

Autor ei jää imetlema Haapsalu suurepärase piiskopilinnuse ja toomkiriku võlvide kaja vaid teritab silma ja kõrva mõõtma mere ja muu looduse hääli, mis on Haapsalu vaimustav idülliline rikkus. Autor ei piirdu ainult Haapsalu linnuse suursugususe imetlemisega vaid märkab ka seda, mida ei ole suudetud veel taastada. Vanad majad ja erinevatel ajastutel loodud pärand loovad erilise hinguse. „Need on nagu vanad inimesed, küürus, hallid ja kortsudes.“

Piiskop Tiit Salumäe intervjuu on raamatu tuum.

Piiskop Tiit Salumäe kirjeldab, kuidas tema kogudus on olnud kogu linna arengu ja rahvusvaheliste suhete mõjutaja. Kas on teist eesti kogudust, kellel oleks samavõrra rahvusvahelisi kontakte kui Haapsalul. Salumäe vaimulik aktiivsus ja oskus hoida sõprussuhteid on tõstnud Haapsalu Eesti ja sealse kirikliku elu esiplaanile.

Tiit Salumäe töö tulemusena hinnatakse oikumeeniat ja rahutööd. Loviisa ja Haapsalu tihedate kogudusesuhete ja Loviisa Rahufoorumi innustusel toimus kohe külma sõja murdumisel Haapsalu rahukonverents. Meediasuhete ja ulatusliku võrgustiku tulemusena on Haapsalul tema suurust arvestades suur mõju Eesti elule. Kui Tiit Salumäest sai Lääne-Eesti ja Eesti luterliku kiriku diasporaapiiskop kasvas Haapsalu kiriklik mõju rahvusvaheliselt. Salumäe on Haapsalu kirikuõpetaja ja piiskop. Ta on hoolitsenud ka tuleviku eest. Tema õpilane, pastor ja diplomaat Kristel Engman on tõusnud Eesti välispoliitika tegijaks. Piiskopiproua Lia Salumäe mitmekülgseid andeid tuntakse nii koguduse kui linna muusikaelus. Tema ja Sirje Kaasiku juhitud Haapsalu koguduse koorid on tuntud

nii Haapsalu sõpruskogudustes kui mitmel pool maailmas.

Haapsalu õitsev kultuurielu.

Raamat avab Haapsalu mitmekülguse. Ei ole ime, et paarsada soomlast on leidnud seal kodu. Vaimustavad on Haapsalu tänavad, kohvikud, kultuur, vaatamisväärsused, ehitised ja varemed. Ja veelgi rohkem. Need on väärtus omaette. Nad kõnelevad ja jutlustavad ise oma lugu. Autoril õnnestub ühendada oma kogemus ühiseks omandiks. Olli Laine vahetab tausta nagu kulisse, mis just selles olukorras on sobiv.

Raamat „Suomalaiset Haapsalussa“ teeb väikesed lood suurteks. Ta oleks nagu mina aastakümneid kõndinud Haapsalu tänavatel, osalenud paljudel koguduse või linna sõprussuhetes ja tähtpäevadel. Seda raamatut lugedes näed Haapsalut täiesti uues valguses.

Raamatu kultuuripidu.

Haapsalu linnapea Urmas Sukles, piiskop Tiit Salumäe ja paljude ühenduste esindajad tähistasid raamatu ilmumist. Raamatu esitlemine täitis kultuurikeskuse uudishimulike sõpradega. Peale seda, kui linnapea avas ürituse esitles Haapsalu Soome Seltsi juhataja Eeva-Kaarina Niemelä uhkelt oma liikmeskonda ja Haapsalu püsielanikke. Ingerisoomlased eesotsas oma liidu juhataja Hilma Tervosega olid kenasti kohal. Ingerimaad esindas rahvariietes kohale tulnud Tatjana Bokova-Soitu.

Kuusteist raamatusse kirjutanut tulid mitmelt poolt Eestist, Soomest ja Ingerimaalt. Neid kõiki ühendas armastus Haapsalu vastu. Osa neist elavad alaliselt linnas, osa käivad tihti Haapsalus. Nende hulgas on kirjanikke, puhkuse-veetjaid, ettevõtjaid. Mõnigi on tulnud otsima muudatust oma elus. Iga kirjutaja tahtis laulda oodi linnale, mida tuntakse nii mitme asja poolest – piiskopilinnus, Valge Daam, promenaad, kasiinod, spaad, puumajad, kitsad tänavad, loodus ja meri. Aga enne kõike värvikas ajalugu.

Suurem osa kokkutulnutest olid Haapsalu elanikud. Viieristi Maja Eero Oulasvirta oma sugulastega esindasid Haapsalus käijaid. Tallinnas elav soome kirjanik ja kirjastaja Ville Hytönen on tuntud oma Haapsalu lasteraamatu poolest. Pidustustel oli rahvusvaheline mõõde. Praost Riitta Männistö püüdis hoida juhtpositsiooni kui Laine raamatut imetlevad kuulajad vestlesid omavahel.

Kutsutud külalised said kuulda tekstinäiteid. Meedia talletas pidustused. Lääne Elu toimetaja, Radio Dei esindaja Helsingist ja hulk fotograafe hoolitses selle eest, et päev oleks väärikalt jäädvustatud.

Raamat „Soomlased Haapsalus“ kõneleb soome-estis sõpruse sünnist ja väest. Raamatu avaldamine on kultuurisündmus.

Veli-Matti Hynninen

Soome keeles tõlkinud Tiit Salumäe

MUUSIKAEELAMUSTEST KIREV AUGUST.

Kellelegi pole uudiseks, et Haapsalu suvi on väga rikas erinevate muusikasündmuste poolest. Erinevat laadi kaunist muusikat on võimalik nautida Haapsalu toomkiriku võlvide all. Tahtmata midagi või kedagi esile tõsta, keskendub see kirjutis kuu esimesele ja viimasele kontserdile.

03. augustil esinesid noored muusikud Peterburist: organistid Dina Ikhina ja Denis Makhankon ning trompetist Aleksei Ivanov Kava ulatus orelimuusika klassikast tänapäeva filmimuusikani. Huvitav oli jägida organistide erinevat mängustiili, kus võrdväärselt sekundeerisid mehelik ja jõuline stiil ning naiselikult õrnad registrid. Trompet, mida paljuski peetakse n.ö marsside pilliks, manas kuulajate kõrvu palju erinevaid varjundeid, mis ülihästi sobitusid oreliheliidega. Põnevad ja omapärased olid Aleksei Ivanovi enda improvisatsioonid.

27. augustil kontserdil olid valitsejaks keelpillid: toimus professor Tõnu Reimanni 70-le sünniaastapäevale pühendatud kontsert. Tõnu Reimann oli kauaaegne viiulipedagoog Eesti Muusikaakadeemias ja Pori Konservatooriumis. Tema käe all on õppinud paljud tänased professionaalsed viiuldajad ja tšellistid. Ta kutsus ellu Haapsalus toimunud festivali „Viiulimängud“ ning oli 14 aastat selle eestvedaja ning kunstiline juht. Festivalil said kogenud muusikute kõrval soleerida ka noored, saades niimoodi tuule tiibadesse. Tõnu Reimanni õpilaste sõnul oli ta inimene,

kes usaldas noori, kellelt võis alati nõu küsida ja kes oskas nõu anda; tema kaalutletus, elutarkus ja vaimsus on neid elus palju aidanud. Kontserdil astusid üles solistid, erinevad ansamblikoosseisud ja kammerorkester; paljudes palades oli esindatud orel. Dirigeeris Jüri-Ruut Kangur. Kavas olid klassikud lähedalt ja kaugelt (Bach, Pärt) ja Haapsalule kohaselt muidugi Tšaikovski. Lisaks nimetatutele veelgi muusikapärleid, nii et poolteist tundi kestnud kontsert oli tõeline palsam hingele. Nende kahe sündmuse vahele jäid traditsioonilised Valge Daami päevade öökonsertid. 11. augustil esines neidudekoor Canzone. 12. augustil esitasid Rudolf Tobiase vaimulikku heliloomingut Viimsi Püha Jakobi koguduse kammerkoor ja Tallinna Piiskopliku Toomkoguduse koor Laudate Dominum. 20. augustil toimus Eesti Segakooride Liidu suvekursustel osalenute kontsert „Loojangu muusika“. Ette kanti 2 suurvormi: Wolfgang Amadeus Mozarti Vesper ja Gabriel Faurè Reekviem. Kes tahtis ja jõudis, garanteeris endale augustis hulgaliselt muusikaelamusi. Suvi on lõpusirgel – muusika kestab edasi!

Tiia Laar

SAAME TUTTAVAKS – KOGUDUSE NÕUKOGU UUS LIIGE MARI KULI.

Mari Kuli, 37aastane kahe lapse ema on hariduselt andragoog, aga ta on ka inglise keele õpetaja ja tõlk, kuigi pole inglise keelt ülikoolis õppinud. Ta oskab ka norra keelt.

Haapsalu koguduse liige on ta alles viimased kolm aastat. Nüüd on ta ka koguduse nõukogu vastne liige. Tema peal on koguduses ingliskeelne välissuhtlus ja lastetöö. Praegu on ta kahe väikese lapsega kodune pereema. Sügisel, loodab ta, läheb veidi lähedamaks, sest neljane poiss läheb lasteaeda, peagi kahene tütar jääb emaga veel aastaks koju.

„Laste kasvatamine on kõige raskem sellest, mida ma olen siiani teinud,“ nentis ta ja püüdis telefoni kostvate laste kilgetest üle rääkida.

Tallinna 21. kool andis inglise keele

Mari on ema poolt hiidlane, kuid koolis on ta käinud Tallinna 21. kooli inglise keele kallakuga klassis, mis tähendab, et keeleõpe algas juba 1. klassis. Keskkooli järel õppimisvõimalusi kaaludes valis ta klassiõpetaja eriala Haapsalu kolledžis. Kõik suved Hiiumaal veetnud Marile oli Haapsalu selle ajani olnud vaid läbisõidulinn.

„Avastasin, et ma pole suurlinna inimene,“ kirjeldas Mari, kuidas temast sai haapsallane. Tallinnas sündinud ja kasvanud neiu tundus Haapsalu kodune ja suurde linna ta enam ei kipu.

Kolledžis õppides leidis ta, et talle sobib rohkem täiskasvanute õpetamine ja seepärast lõpetas ta Tallinna ülikooli magistratuuri andragoogika erialal.

Täiskasvanute õpetamise juurde on Mari jäänud siiani. Haapsalu kolledžis on ta muu töö kõrvalt õpetanud kümme aastat inglise keelt.

Neli aastat tagasi, enne lapsepuhkusele jäämist oli Mari Haapsalu kolledžis rahvusvahelise koostöö koordinaator. See tähendas rahvusvaheliste projektide kirjutamist ja haldamist, üliõpilaste välismaale saatmist, vahetusüliõpilastega tegelemist, Erasmuse jt programme. Nüüd seda ametikohta enam ei ole.

Sügisel hakkab Mari erialast inglise keele õpet andma kolledži kõrval ka Haapsalu kutsekoolis. Kõige omasemaks peab Mari aga tõlkimist. Enim on ta sel alal tegelnud akadeemiliste tekstide tõlkimise ja toimetamisega, aga tal on ka kauane sünkroontõlgikogemus. Seda on ta praktiseerinud juba keskkoolist saadik, mil Tallinna metodistikoguduse liikmena kutsuti ta väliskülalisi vahendama. Seetõttu on ta tugev ka religioosete teemade tõlkimisel.

„Õpetamistöö on teine, mida ma heameelega teen,” sõnas Mari. Tal on mõttes omandada magistrikraad ka inglise keele erialal.

Inglise keele kõrval on Maril suus veel Norra keel. Ta õppis kolm aastat Norras rahvusvahelises (st inglisekeelses) koolis. See oli maailma suurima noorte misjoniorganisatsiooni kool. Kooli ajal oli ta kolm kuud praktiliselt Brasiilias. Teise praktika tegi ta Põhja-Norra ühes väikeses külas.

Metodistist on saanud luterlane

Mari nimetab ennast elupõliseks metodistik. Metodisti kogudusega liitus ta teismelisena ja ta lähimad sõbrad on siiani Tallinna metodisti koguduse ajast. Haapsalus aga ei tekkinud tal koguduse liikmetega tugevat sidet, kuigi käis seal mitut puhku tõlgina abiks.

Luterlane ja Haapsalu Püha Johannese koguduse liige sai temast umbes kolm aastat tagasi. Esmalt hakkas ta laulma kooris, kus laulis hea kolleeg kolledži päevilt Mare Tereping. 2014. aasta jõuluteenistusele minnes vaatas, et üle ühe on kõik tuttavad ja nii saigi Marist luterlane. Esmalt tuli uurida, mida tähendab liturgia, sest metodisti kirikus seda ei ole.

Koguduses on Mari peal suhtlemine Inglismaal asuva sõpruskogudusega ja noortetöö koos Jaanus Kõutsiga. Mari sõnul talle noortetöö sobib: „Noori on vähe, aga nad on väga mõnusad.”

„Tegin põnevad asjad enne peret ära, nüüd olen hea meelega kodus,” ütles Mari oma praeguse elu kohta. Haapsalu on talle ja abikaasa Raido Kulile nüüd kodulinn.

„Abikaasa on talus kasvanud, Haapsalu on talle hea alternatiiv,” ütles Mari. Et abikaasa on tarkvaraarendaja, saab ta n-ö distantsilt töötada. Ka tõlkimisel pole elukoht peatähtis, lisas Mari.

Nõukogu liikmena peab Mari end algajaks, aga koguduse aktiivse liikmena on tal nõukogus peamine teema noortetöö käekäik.

Lehte Ilves

NATUKE NALJA.

Lüga vara tööle?

Kirikuõpetaja jutustab usundiõpetusetunnis õpilastele tähendamissõna viinamäe töölistest, kes kõik said sama palga hoolimata sellest, kas nad olid tulnud tööle esimesel või alles üheteistkümnendal tunnil. Hiljem küsib ta klassilt, mida Jeesus sellega tähendamissõnaga soovib öelda. „Pole vaja lüga vara tööle minna,” on Ruudil vastus teada.

SÜNNIPÄEVAD SEPTEMBRIS.

2. september	Helena Tammo	
4. september	Aina Aasna Ragnar Kruusimaa Jaan-Marcus Otti	
5. september	Kete Erik Kadri Markus	
6. september	Tony Sepp	
7. september	Teno Ilves Orlando Oorn	10
8. september	Lisandra Maide	
9. september	Tiia-Mall Meister Galina Silmberk	77 70
10. september	Kristo Kaareste	
11. september	Mari Bergmann Karel Saarkopli	
12. september	Valentina Lehtsaar	81
13. september	Viive Marleen Saara Salumäe Tuule Ojasoo	10
14. september	Ingrid Veske Arho Andor Öövel	
15. september	Karl Raatpalu	40
16. september	Uku Kollom Katri Tarlap	45
17. september	Sigrid Onna Virve Nurgamaa	90 76
18. september	Egon Eelvee	
19. september	Madis Kütt (jun)	
20. september	Lea Siirak	79
23. september	Ene-Reet Kariis Kati Pavlovski Kaarel Kaasik Hugo Barndök Linda Liisbet Prümmerl	80
25. september	Eduard Vaino	
26. september	Liisi Sukles Ken-Martin Lepp	
27. september	Evi Süsi Eve Aser Sulev Saareväli Siim Parts	90 55
28. september	Laine Truuver-Sarrapik	
29. september	Kristjan Mihkel Kollom Martin Oliver Kollom	
30. september	Olga Salin Svetlana Meister	84

Palju õnne sünnipäevaks ja õnnistust uueks eluaastaks!

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Ma tänan Issandat igal ajal, alati on tema kiitus minu suus. Psalm 34:2

Kui Issanda kiitus on alati meie suus, siis selle „alati“ all ei peaks me tingimata mõtlema ajalisi kategooriaid. „Alati, igal ajal“ tähendab siin pigem „igas olukorras“. Taavet tänab ja kiidab Issandat igas olukorras.

Kindlasti on Jumalat kerge ja meeldiv kiita siis, kui meil läheb hästi, kui meile on saanud osaks Jumala õnnistused ja heldus. Aga kuidas on lood siis, kui Jumal näib olevat oma õnnistused ära võtnud, kui meid tabab üks õnnetus ja saatuselöök teise järel, kui kaotame oma finantsid, oma tervise, oma kallid lähedased, oma sõbrad? Kas me suudame siis kiita Issandat nii, nagu tegi Iiob: „Issand on andnud ja Issand on võtnud, Issanda nimi olgu kiidetud!“

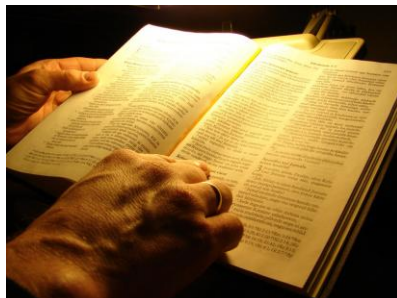
Sellistel hädaaegadel saab selgeks, mille küljes meie süda tegelikult rippus. Kas me armastasime ainult neid ande, mis me Jumalalt saime, või armastasime kogu südamest Teda ennast. Võib-olla ei pane häda meid Jumalat just hülgama, ent Teda kiita ja ülistada me enam ei suuda. Sest „mille eest Teda kiita?“, tekib meie südames küsimus.

Peaksime mõtlema Püha Pauluse sõnadele, et kõik tuleb kasuks neile, kes Jumalat armastavad. Sellised hädaajad on võimalus puhastada oma jumalasuhte kõigest, mis seda risustab. Kas me seda võimalust näeme ja hindame, sõltub jällegi sellest, kes Jumal meie jaoks on: kas „andide automaat“ või Isik, keda me kogu hingega, kogu südamega, kogu mõistusega ja kogu jõuga armastame. Või vähemalt ihkame armastada.

Jumal on ikka sama, nii õnne- kui hädaaegadel. Jumal armastab ja hoolitseb meie eest ikka samamoodi, nii häda- kui õnneaegadel. Kui Jumal vääriskas meie kiitust, ülistust ja tänu siis, kui meil hästi läks, vääriskas Ta kõike seda samamoodi ka siis, kui oleme hädas. Meie kiitus ja tänu Jumalale siis, kui meil endil on kitsikus käes, on üks suurimaid usalduse ja ustavuse väljendusi Jumala suhtes. Kiitkem Issandat igal ajal, sest Tema on hea ja Tema heldus kestab igavesti!

**Issand, minu Jumal!
Nii õnnes kui õnnetuses,
nii heaolus kui hädas,
nii tormis kui vaikuses,
nii rahutuses kui rahus,
nii rõõmus kui mures,
nii nutus kui naerus
oled Sina minu Jumal,
keda ma südamest armastan.
Kiitus, tänu ja ülistus,
au, austus ja kummardus
olgu Sulle igavesti.**

Karin Teder

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud augustis kolmapäeval ja reedel kl 10 - 13. Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse leppida kokku (tel. 52 80635).

Telefon 473 7166, 473 7167.
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>
Facebook <https://www.facebook.com/Haapsalukirik/>
Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu
Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).
Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Toomkirik on alates septembrist avatud külastajatele R, L 10 – 14 ja P 12 - 15.

Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.
Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.
Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com; 53477 633.
Lia Salumäe E-post: liasalumae@hotmail.com; 53039 835.
Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com
Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee
Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de
Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com
Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse hääle kandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soovide, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse